

Драгана Р. Гавриловић-Обрадовић
ОШ „Ђура Јакшић”, Каћ

УДК 371.3::811.163.41
371.333

Вујадин Г. Здравковић
ОШ „Јован Поповић”, Нови Сад

НАСТАВА СРПСКОГ ЈЕЗИКА У ИЗОКРЕНУТОЈ УЧИОНИЦИ

Сажетак: Развој ученичких стваралачких потенцијала и креативних ставова ограничен је традиционалном организацијом наставе, у којој ученик има улогу објекта. Заменом традиционалног предавања интерактивним активностима ученика на часу, могуће је позитивно утицати на ефикасност наставног процеса.

Јединствени, футуристички облик учења под називом *изокренућа настава* обједињује компјутерски подржано и персонализовано учење са повећаном активношћу ученика током школског часа.

Изокренућа учионица је нови наставни принцип рада у ком ученици усвајају нова знања гледајући видео лекције, најчешће код куће, а као таква базирана је на учениковом самосталном раду. Такав модел наставе мења положај ученика у образовно-васпитном процесу и додељује му улогу субјекта.

У раду је дат приказ наставне јединице, односно обраде граматичких садржаја у млађим разредима основне школе, реализованих по концепту изокренуте наставе.

Кључне речи: изокренута учионица, изокренута настава, видео предавања, ученици.

УВОД

Један од иновативних концепата наставе који је познат у свету, а код нас само селективно и спорадично, јесте *изокренућа учионица/настава*.

Изокренута учионица (Flipped Classroom) је начин учења у ком ученици усвајају нова знања гледајући видео лекције, углавном код куће. Оно што је некада био домаћи, ученици сада раде на часу са наставником. Наставник, уместо да предаје градиво, „води” ученике и подстиче њихову интеракцију. Ученици долазе спремни на час, јер су се већ упознали са темом, тако да на часу могу да решавају проблеме, примене научено и да се баве практичним радом.

Почеци оваквог начина учења датирају из деведесетих година 20. века. Сада се и код нас успешно примењују тамо где постоје технички услови за то и где постоји воља наставника.

СТИЦАЊЕ ЗНАЊА У ШКОЛИ НИЈЕ ЕЛЕМЕНТАРАН, већ посредован процес. Комуникација између ученика и наставне грађе се врши посредством и посредовањем наставника. Наставник врши функцију медијатора између ученика и образовног програма. И у условима високе техничке опремљености педагошког рада наставник остаје главни „мотор” образовноаспитног рада, а што претпоставља и захтева висок степен његовог образовања и праћење иновативних процеса. Масовна примена модерних техничких средстава у настави је разлог да се место и улога наставника у образовноаспитном процесу измени, али не и да се он њима замени.

Дејство које на развој младих и обликовање младе личности и у савременим условима врши наставник не може се ничим заменити. Дobar учитељ, наставник и професор су основна вредност сваког образовноаспитног система.

Пошто први контакт са градивом остварују пре школског часа, ученици постају спремни за примену стеченог знања унутар учионице. На почетку часа разјашњавају се могуће нејасноће, након чега следе активности попут решавања проблема, дискусија, дебата, експеримената и симулација (Davies, Dean, Ball 2013; Kim et al. 2014; Calimeris, Sauer 2015).

Слика 1. Схематски приказ односа изокренуте наставе према традиционалној

Према појединим ауторима (Hamdan et al. 2013), током изокренутог учења наставник премешта ниже нивое Блумове таксономије образовних циљева (памћење и учење) из учионице и омогућава ученицима да, у индивидуалном окружењу, савладају концепт градива. Касније, током школског часа, наставник и ученици могу да се фокусирају на циљеве вишег нивоа, као што су примена, анализа и креација. Због овакве организације рада, изокренута настава има високу педагошку вредност, што доказују и бројна истраживања. Различити аутори до сада су закључили да овај модел наставе „помаже наставнику при оспособљавању ученика за критичко мишљење”

(O'Flaherty, Phillips 2015), „узрокује да ученици постану отворенији за сарадњу са вршњацима” (Strayer 2012), „позитивно утиче на ставове ученика према процесу учења” (Chao, Chen, Chuang 2015) и „побољшава постигнућа ученика” (Day, Foley 2006; Schultz et al. 2014; Stone 2012; Tune, Sturek, Basile 2013). Истраживања показују и да већина ученика има позитивно мишљење о изокренутом учењу након примене овог модела наставе (Johnson 2013; Lage, Platt 2000; Schultz et al. 2014; Zappe et al. 2009). Такође, изокренута учионица позитивно утиче на самосталност ученика током процеса учења (McLaughlin et al. 2013; Strayer 2009) и омогућава наставнику да, на часу, обједини већу количину градива (Mason et al. 2013).

ИЗАБРАНА НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА

Видео предавање

Направљен је видео снимак, на тему „Субјекат и предикат”. При избору слика и текста коришћени су *Чийанка* и *Радна свеска за српски језик* за 2. разред, аутора Наташе Станковић-Шошо, Маје Костић и Јелене Срдић (Нови Логос, 2016), које ученици и користе у настави. Трајање снимка је око 5 минута. Претходно смо родитељима на родитељском састанку, а ученицима на часу, објаснили како функционише нова наставна метода и да ће видео предавања (снимке) добити путем мејлова.

У наредном сегменту рада, дат је приказ неколико слајдова из видео снимка на тему „Субјекат и предикат”.

Полазни текст за обраду наставне јединице „Субјекат и предикат” је песма „Чиме се ко брани”, а задатак за ученике је и био да уоче чиме се ко, од поменутих животиња у песми, брани.

ЧИМЕ СЕ КО БРАНИ

Зубима се брани вепар,
Срна бежи као ветар,
Оштре нокте мачка има,
Во се брани роговима.
Јеж бодљикав капут има,
Да пркоси душманима.
Чело овна тврдо ли је,
Може вука да убије.
Лукавством се брани лија,
А отровом шарка змија,
Жаба врло вешто рони,
Пред родом се у вир склони.

Слика 2. Песма „Чиме се ко брани” (део видео снимка)

Затим су ученици на конкретним примерима учили да се субјекат и предикат одређују следећим питањима: субјекат – КО РАДИ?, предикат – ШТА РАДИ?.

Слика 3. Субјекат и предикат (део видео снимка)

Ученици су се, кроз видео лекцију, присетили и врста речи – именица и глагола.

Слика 4. Врсте речи (део видео снимка)

Активностии током часа

- Кратко понављање наученог;
- Провера домаћег задатка;
- Групни рад ученика;
- Презентовање резултата рада.

На крају видео лекције, ученици су добили и домаћи задатак да напишу по једну обавештајну, упитну и узвичну реченицу, као и да одреде субјекат и предикат у њима.

ДОМАЋИ ЗАДАТАК

Напиши обавештајну, упитну и узвичну реченицу. Плавом бојом
заокружи субјекат, црвеном бојом заокружи предикат.

Пример:

(Никола) пажљиво (црта) на папиру.

Зашто (Јована) није (дошла) ?

Нека (он) сада (устане) !

Слика 5. Домаћи задатак (део видео снимка)

Групни рад ученика. Ученике смо, према образовним стандардима постигнућа за наставну област *Грамађика и лексикологија*, поделили на три различите групе. Образовни стандарди на основном нивоу подразумевају да ученици треба да препознају врсте речи (именице и глаголе), субјекат и предикат и да препознају врсте реченица по комуникативној функцији. Сходно набројаним стандардима за основни ниво, формулисана су најједноставнија и најопштија питања за прву групу ученика. Образовни стандарди за средњи ниво подразумевају да ученици одређују врсте речи (именице и глаголе), одређују субјекат и предикат као главне чланове реченица и одређују врсте реченица по комуникативној функцији и по потврдности. С обзиром на захтеве образовних стандарда средњег нивоа, формирали смо групу чији су задаци били конкретнији и одређенији у односу на задатке основног нивоа. Трећа група решавала је задатке напредног нивоа. Образовни стандарди тог нивоа су усмерени на разумевање и примену стеченог знања, да ученици именују врсту речи и главне делове реченице, да употребљавају речи у основном и пренесеном значењу, као и да промене облик променљивих речи према задатом критеријуму.

Након предвиђеног времена за групни рад (око 15 минута), уследило је презентовање резултата рада. Свака група је саопштила своја питања и одговоре које је дала, уз могућност допуњавања од стране ученика из других група.

ЗАКЉУЧАК

Изокренута учионица представља комбинацију ефикасних метода, средстава и извора знања. Предности изокренуте наставе се огледају у следећем:

- Видео предавања су кратка;
- Ученици гледају видео снимке када су расположени за рад;
- Забавно је и нови медији су интересантни ученицима;
- Могућност индивидуализације наставе у многим фазама рада.

Развој информacionих технологија узроковао је велике промене у свим аспектима људског живота. Дигитална револуција променила је начин производње и дистрибуције информација, што је била основа за настанак нове образовне парадигме засноване на информационо-комуникационим технологијама. Због тога су класичне методе преношења знања данас у великој мери потпомогнуте или замењене методама базираним на примени персоналних рачунара и интернета (Вигњевић 2009). Модерном друштву неопходан је васпитно-образовни систем обухваћен футуролошком димензијом, који припрема ученике за информатичко окружење. Изокренута настава је само један вид наставе, који би у будућности могао да има много значајније место у васпитно-образовном систему.

ЛИТЕРАТУРА

- Вигњевић (2009): Н. Вигњевић, *Е-образовање и системи за ујрављање курсевима*, мастер рад, Београд: Универзитет у Београду, Математички факултет.
- Дејвис, Дин, Бол (2013): R. S. Davies, D. L. Dean, N. Ball, Flipping the classroom and instructional technology integration in a college-level information systems spreadsheet course, *Educational Technology Research and Development*, 61(4), 563–580.
- Деј, Фоули (2006): J. A. Day, J. D. Foley, Evaluating a Web Lecture Intervention in a Human–Computer Interaction Course, *IEEE Transactions on Education*, 49(4), 420–431.
- Џонсон (2013): G. B. Johnson, *Student perceptions of the Flipped Classroom*, Okanagan: University of British Columbia.
- Ким, Ким, Кера, Гетман (2014): M. K. Kim, S. M. Kim, O. Khera, J. Getman, The Experience of Three Flipped Classrooms in an Urban University: an Exploration of Design Principles, *The Internet and Higher Education*, 22, 37–50.
- Лејд, Плат (2000): M. Lage, G. Platt, The Internet and the Inverted Classroom, *The Journal of Economic Education*, 31(1), 11–11.

- О'Флаерти, Филипс (2015): J. O'Flaherty, C. Phillips, The Use of Flipped Classrooms in Higher Education: A Scoping Review, *The Internet and Higher Education*, 25, 85–95.
- Срдић, Станковић-Шошо, Костић (2016): Јелена Срдић, Наташа Станковић-Шошо, Маја Костић, *Радна свеска уз уџбенички компљети за Српски језик*, Београд: Нови Логос.
- Станковић-Шошо, Костић (2016): Наташа Станковић-Шошо, Маја Костић, *Уз речи растемо – Чиианка за други разред основне школе*, Београд: Нови Логос.
- Стрејер (2012): J. Strayer, How Learning in an Inverted Classroom Influences Cooperation, Innovation and Task Orientation, *Learning Environments Research*, 15(2), 171–193.
- Стоун (2012): В. В. Stone, Flip Your Classroom to Increase Active Learning and Student Engagement, *Proceedings from 28th Annual Conference on Distance Teaching & Learning*, Madison, Wisconsin, USA.
- Шулц, Дафилд, Расмусен, Вејгман (2014): D. Schultz, S. Duffield, S. C. Rasmussen, J. Wageman, Effects of the Flipped Classroom Model on Student Performance for Advanced Placement High School Chemistry Students, *Journal of Chemical Education*, 91(9), 1334–1339.
- Тјун, Стурек, Бејзил (2013): J. D. Tune, M. Sturek, D. P. Basile, Flipped Classroom Model Improves Graduate Student Performance in Cardiovascular, Respiratory and Renal Physiology, *Advances in Physiology Education*, 37(4), 316–320.
- Хемден, Мекнајт, Мекнајт, Арфстром (2013): N. Hamdan, P. McKnight, K. McKnight, K. Arfstrom, *A Review of Flipped Learning*, Flipped Learning Network.
- Калимерис, Сауер (2015): L. Calimeris, K. M. Sauer, Flipping out about The Flip: All Hype or Is There Hope?, *International Review of Economics Education*, 20, 13–28.
- Чао, Чен, Чуанг (2015): C. Y. Chao, Y. T. Chen, K. Y. Chuang, Exploring students' learning attitude and achievement in flipped learning supported computer aided design curriculum: A study in high school engineering education, *Computer Applications in Engineering Education*, 23(4), 514–526.

Dragana R. Gavrilović-Obradović

Primary school "Djura Jakšić", Kač

Vujadin G. Zdravković

Primary school "Jovan Popović", Novi Sad

TEACHING SERBIAN LANGUAGE IN FLIPPED CLASSROOM

Summary: The development of students' creative potentials and creative attitudes is limited by the traditional organization of teaching, in which students are passive learners. By replacing traditional lectures with interactive classroom activities, it is possible to obtain higher efficiency of teaching process.

A unique, futuristic form of learning, called *flipped learning*, combines computer-based and personalized learning with increased student activity during school hours. The flipped classroom is a new teaching method in which students acquire knowledge by watching video lessons, most often at home and, as such, the method encourages students to become independent learners. This teaching method replaces the traditional teacher-centered with student-centered education, which gives students an active role.

The paper presents a grammar lesson plan for lower primary school, carried out with the use of principles of flipped classroom.

Key words: flipped classroom, flipped learning, video lectures, students.